

BESLUT

Datum
2026-08-11

Dnr
9217-2025

Sid
1 (3)

Justitieombudsmannen
Thomas Norling

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd i Stockholms kommun får kritik för att en enskild beskrivits på ett sätt som strider mot kravet på saklighet i 1 kap. 9 § regeringsformen

Beslutet i korthet: Under ett telefonsamtal med en handläggare vid Försäkringskassan gjorde tjänstemän vid Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd i Stockholms kommun vissa uttalanden om en enskild. Enligt JO strider uttalandena mot kravet på saklighet i 1 kap. 9 § regeringsformen. JO ser allvarligt på tjänstemännens agerande och kritiserar nämnden för det inträffade.

Bakgrund och mitt beslut om initiativ

I en anmälan till JO klagade A.A. på socialtjänsten inom Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning i Stockholms kommun (se JO:s ärende med dnr 6813-2025). Klagomålen avsåg handläggningen av bl.a. barnärenden. Jag beslutade att inte fortsätta utredningen i det ärendet.

Bland de handlingar som hade bifogats anmälan i det ärendet fanns bl.a. journalanteckningar från Försäkringskassan. I dem redogjordes för ett samtal mellan en handläggare vid Försäkringskassan och tre tjänstemän vid den nämnda förvaltningen. I anteckningarna angavs bl.a. följande:

Socialtjänsten meddelar att föräldrarna har en mycket komplicerad situation. Den andra föräldern [A.A., JO:s anmärkning] driver process mot de flesta myndigheterna, hon använder digitala medel och protesterar utanför deras kontor, de [tjänstemännen] menar även att hon är rättshaverist och driver processer mot de mesta.

Det som kom fram genom journalanteckningarna gav upphov till vissa frågor om hur tjänstemännen vid förvaltningen hade uttalat sig om A.A. Jag beslutade därför den 19 augusti 2025 att granska den saken inom ramen för detta initiativärende.

Utredning

JO begärde att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd i Stockholms kommun skulle yttra sig över det som angetts i Försäkringskassans journalanteckningar.

Nämnden skulle bl.a. besvara vad syftet var med uttalandena om A.A. Nämnden skulle även redovisa sin bedömning av hur uttalandena förhöll sig till kraven på saklighet och opartiskhet i 1 kap. 9 § regeringsformen, RF.

Nämnden framförde i sitt yttrande bl.a. följande. En chef vid familjevården blev uppringd av en handläggare vid Försäkringskassan som behövde få bekräftat var ett barn bodde med anledning av ett ärende om underhållsstöd. Eftersom chefen inte var ansvarig för ärendet hämtade hon en annan chef och en socialsekreterare. Det var alltså tre personer som deltog i samtalet med handläggaren vid Försäkringskassan. De uttalanden som gjordes om A.A. under samtalet var olämpliga. Förvaltningen borde endast ha svarat på handläggarens fråga. Samtal kommer att hållas med berörd personal i syfte att ta lärdom av det inträffade och för att inte något liknande ska ske igen.

Bedömning

Förvaltningsmyndigheter ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saklighet och opartiskhet (objektivitetsprincipen). Detta framgår av 1 kap. 9 § RF. Principen kommer också till uttryck i 5 § andra stycket förvaltningslagen (2017:900).

Reglerna om saklighet och opartiskhet överlappar i viss mån varandra. Kravet på saklighet innefattar dock annat och mer än vad kraven på likabehandling och opartiskhet medför, t.ex. vad gäller bemötande, formuleringar och förmåga att hålla sig till den sakfråga som myndigheten vanligen har att avgöra i förhållande till den enskilde. (Se Bull och Sterzel, Regeringsformen – en kommentar [2023 version 5, JUNO], s. 56.)

När en företrädare för en myndighet får en förfrågan från en annan myndighet om att lämna en uppgift behöver han eller hon först ta ställning till om uppgiften kan lämnas utan hinder av sekretess eller om det annars finns någon sekretessbrytande bestämmelse som är tillämplig. Om myndigheten kommer fram till att uppgiften kan lämnas bör den som utgångspunkt inte uttala sig om något mer eller annat än den efterfrågade uppgiften.

Kravet på saklighet gäller inte enbart i samband med myndighetsutövning, utan även vid kommunikation internt och mellan myndigheter. Det innebär att tjänstemän vid kontakter med andra myndigheter inte bara ska uttrycka sig och uppträda korrekt utan också neutralt och professionellt (se JO 2022/23 s. 536, dnr 6978-2021, och JO:s beslut den 11 februari 2019, dnr 7274-2017).

Det har kommit fram att Försäkringskassan kontaktade nämnden för att begära uppgift i ett ärende om underhållsstöd. Av Försäkringskassans journal-anteckningar framgår att nämndens tjänstemän beträffande A.A. uttalade bl.a. att hon är en rättshaverist. Utredningen ger inte svar på vem av tjänstemännen som sagt vad under samtalet. Jag kan emellertid konstatera att de uttalanden som finns dokumenterade i journalanteckningen inte bara är oväsentliga för Försäkringskassans fråga utan även nedlåtande. Uttalandena kan ge intrycket att

tjänstemännen försökte påverka hur Försäkringskassan skulle uppfatta A.A. som person snarare än att bara lämna den sakuppgift som Försäkringskassan behövde i sin handläggning. Uttalandena strider mot kravet på saklighet i 1 kap. 9 § RF och jag ser med allvar på tjänstemännens agerande. Nämnden förtjänar kritik för det inträffade.

Jag förutsätter att de åtgärder som nämnden har redogjort för säkerställer att något liknande inte inträffar igen.

Ärendet avslutas.

Beslutet har fattats av JO Thomas Norling. Dokumentet har fastställts digitalt och har ingen underskrift.

Rättssakkunniga Lovisa Rune har föredragit ärendet och byråchefen Sandra Lundgren har deltagit i beredningen.